

MINIMUMPROGRAMMA, politiek programma van de gematigde Belgisch-loyale flaminganten in de periode tussen de beide wereldoorlogen.

Het werd voor het eerst - maar nog niet onder die naam - geformuleerd bij de stichting van het Vlaamsch-Belgisch Verbond (z. aldaar) in Den Haag, op 30 april 1917. Frans van Cauwelaert, aan wie het voorzitterschap van dit Verbond werd opgedragen, preciseerde toen dat, ter verwezenlijking van de volledige gelijkheid in rechte en in feite

tussen Vlamingen en Walen, voor Vlaanderen de volledige vernederlandsing van onderwijs, bestuur, leger en gerecht werd geëist. Het naoorlogse Algemeen Vlaamsch Verbond en de Katholieke Vlaamse Landsbond stelden in 1919 ditzelfde programma op dat, op parlementair vlak, de leidraad bleef van de zgn. Minimalisten, wier voornaamste leider Frans van Cauwelaert was. Naar diens verklaringen betekende het Minimumprogramma niet dat de verwezenlijking ervan de eindpaal was van de Vlaamse ambities, wel dat men op het gebied van de taalwetgeving niet beneden die eisen kon blijven; de vernederlandsing van openbaar leven en onderwijs werd, aldus Van Cauwelaert, beschouwd als „de voorwaarde en het begin van een stel van nieuwe problemen, welke het organische leven van ons volk zouden beheerschen”. In de jaren twintig werd nauwelijks iets van het Minimumprogramma verwezenlijkt. In de jaren dertig was het net andersom, met de vernederlandsing van de Gentse universiteit (1930) en de wetten op de eentaligheid van Vlaanderen in bestuurs- (1932), onderwijs- (1932) en rechtszaken (1935). Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog was het programma van de Vlaamse minimalisten gerealiseerd.

LITERATUUR : F. van Cauwelaert, *Het Minimumprogramma en het Voorbehoud van Mgr. Rutten*, in *De Standaard* (28 juni 1919); - F. van Cauwelaert, *Over minimalisme en Maximalisme*, in *Elckerlyc*, jg. 4 (26 februari 1938, p. 1-2°); - *Uit het archief van Frans van Cauwelaert I Gedenkschriften over Vlaamse Beweging en Belgische Politiek 1895-1918*, met inleiding en aantekeningen door R. de Schryver (1971, p. 305-307); - A.W. Willemsen, *Het Vlaams-nationalisme. De geschiedenis van de jaren 1914-1940* (1969, tweede uitgave); - H.J. Elias, *Vijfentwintig jaar Vlaamse Beweging 1914-1939*, 4 dln. (1969); - R.M. Steyaert, *De Vlaamse politiek van het weekblad Vrij België (1915-1918) en van het Vlaamsch-Belgisch Verbond (1917-1918)* (onuitgegeven licentiaatsverhandeling Kath. Univ. Leuven, 1972).

REGINALD DE SCHRYVER